

Znak sprawy: DTD-6.4310.156.2021

Szanowna Pani
Anna Gembicka
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Szanowna Pani Minister,

w odpowiedzi na pismo znak DSR.sa.057.1.2021 z dnia 8 października 2021 r. w sprawie oceny przez resort infrastruktury propozycji zawartych w piśmie Pana Marcina Wiącka – Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczącego przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu mieszkańców obszarów wiejskich, przedstawiam następujące informacje.

Na wstępie należy wskazać, że funkcjonujący obecnie system organizacji przewozów autobusowych na liniach regularnych składają się przewozy o charakterze użyteczności publicznej oraz przewozy o charakterze komercyjnym.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym¹ organizatorami publicznego transportu zbiorowego w przewozach autobusowych są jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki na poziomie gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo-gminnego, związku metropolitalnego lub województwa.

Zadaniem organizatorów publicznego transportu zbiorowego jest planowanie rozwoju transportu, organizowanie transportu zbiorowego oraz zarządzanie publicznym transportem zbiorowym na swoim obszarze. Przy zamawianiu usług o charakterze użyteczności publicznej organizator publicznego transportu zbiorowego powinien się kierować przede wszystkim potrzebą zaspokojenia oczekiwań komunikacyjnych swoich mieszkańców. W tym miejscu należy podkreślić, że minister właściwy do spraw transportu jest organizatorem publicznego transportu zbiorowego wyłącznie w zakresie przewozów kolejowych.

Przewozy pasażerskie realizowane są również przez przedsiębiorców transportowych świadczących usługi komercyjne, podejmowane z inicjatywy własnej przewoźników autobusowych. Istotnym warunkiem prowadzenia takiej działalności jest odpowiedni potok podróżnych, który daje możliwość uzyskiwania przychodów ze sprzedaży biletów na poziomie zapewniającym pokrycie kosztów ich świadczenia.

Do 2019 r. w Polsce dominowały przewozy uruchamiane przez przewoźników komercyjnych. Jednostki samorządu terytorialnego nie podejmowały się organizacji przewozów o charakterze użyteczności publicznej, argumentując swoje decyzje brakiem wsparcia finansowego na uruchomienie takich przewozów. W celu zachęcenia samorządów do organizacji połączeń autobusowych, resort infrastruktury przygotował skuteczne mechanizmy wsparcia finansowego, które zawarte są w ustawie z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej². Przepisy ustawy weszły w życie z dniem 18 lipca 2019 r. Fundusz jest pierwszym na tak dużą skalę narzędziem wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego w organizacji publicznego transportu zbiorowego.

¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 1371

² Dz. U. z 2021 r. poz. 717 i 802

Ustawa przewiduje wsparcie ze środków budżetowych dla organizatorów publicznego transportu zbiorowego na uruchamianie nowych linii komunikacyjnych oraz odtworzenie połączeń, które zostały zlikwidowane (z wyłączeniem przewozów realizowanych w ramach komunikacji miejskiej). Wsparcie jest przekazywane za pośrednictwem wojewodów jako dofinansowanie przez rząd zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie autobusowej komunikacji publicznej. W ramach Funduszu organizatorzy otrzymują dopłatę do kwoty deficytu pojedynczej linii komunikacyjnej w przewozach autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.

W 2019 r. częściowo sfinansowanych ze środków Funduszu zostało 1.228 linii komunikacyjnych, a Wojewodowie wydatkowali kwotę 10.032.758,86 zł. W ramach środków wydatkowych przez Wojewodów na dofinansowanie realizacji zadań własnych organizatorów w zakresie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, w 2020 r. dopłatę przekazano 435 organizatorom publicznego transportu zbiorowego. Przewozy autobusowe o charakterze użyteczności publicznej wykonywane były na 2.834 liniach komunikacyjnych, które zostały częściowo sfinansowane ze środków Funduszu. Wojewodowie wydatkowali kwotę w wysokości 139.055.152,59 zł.

Ministerstwo Infrastruktury obserwuje stale rosnące zainteresowanie organizatorów publicznego transportu zbiorowego tym programem. W ramach przeprowadzonych do tej pory naborów wniosków o objęcie w 2021 roku dopłatą z Funduszu, dopłatą objęto 4.081 linii komunikacyjnych, a wnioskowana przez organizatorów kwota dopłaty wynosi 435.995.450,69 zł.

Warto również podkreślić, że w celu wsparcia organizatorów i operatorów publicznego transportu zbiorowego w związku z pandemią choroby COVID-19 z inicjatywy resortu infrastruktury znowelizowane zostały przepisy ustawy o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, wzmacniające wsparcie finansowe ze środków budżetowych dla jednostek samorządu terytorialnego na uruchamianie nowych linii komunikacyjnych. W związku z tym, od 1 kwietnia 2020 r. do 31 grudnia 2021 r. zwiększono kwotę dopłaty z Funduszu do 1 wozokilometra z kwoty nie wyższej niż 1,00 zł do kwoty nie wyższej niż 3,00 zł. Jednocześnie resort infrastruktury, w ramach dalszego wsparcia samorządów w skutecznym organizowaniu autobusowego transportu publicznego, planuje przedłużenie obowiązywania zwiększonej kwoty dopłaty na kolejne lata.

Odnosząc się bezpośrednio do propozycji wskazanej w piśmie Rzecznika Praw Obywatelskich polegającej na „*prawnym usankcjonowaniu minimum realizacji norm programowych określających obowiązki władzy publicznej w zakresie transportu publicznego*” należy ocenić, że wprowadzenie jednolitych w całym kraju regulacji ustanawiających wymagane połączenia komunikacyjne nie znajduje obecnie uzasadnienia. Decyzja o liniach komunikacyjnych, które powinny funkcjonować na obszarze właściwości organizatora zależy od wielu czynników, w tym od charakterystyki rozwoju gospodarczego danego regionu i co za tym idzie zapotrzebowania na transport publiczny.

Rolą jednostek samorządu terytorialnego jako organizatorów publicznego transportu zbiorowego jest właściwe rozpoznanie realnych potrzeb transportowych lokalnych społeczności i zorganizowanie sieci połączeń komunikacyjnych w sposób odpowiadający na potrzeby przewoźników.

Jednocześnie informuję, że resort infrastruktury prowadzi prace nad nowelizacją ustawy o publicznym transporcie zbiorowym oraz niektórych innych ustaw, w tym ustawy o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Projektowane rozwiązania mają na celu usprawnienie funkcjonowania przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej między innymi poprzez wprowadzenie możliwości zawierania wieloletnich umów o dopłatę z Funduszu.

Z poważaniem,

Dokument podpisany elektronicznie przez:

z upoważnienia Ministra Infrastruktury

Rafał Weber

Sekretarz Stanu